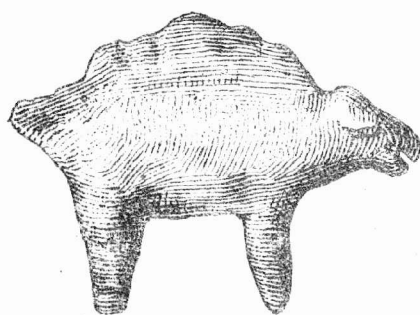

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
pobočka v Brně

*přehled
výzkumů
1959*

BRNO 1960

PD 1520/1959 (1960.)

23243160

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1959

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.

Odpovědný redaktor: dr. Josef Poulík.

Výkonný redaktor: dr. Jiří Říhovský.

Redaktor: dr. Anna Medunová.

Překlady: prom. hist. R. Tichý a E. Tichá.

Kresby: Jaroslav Jaša.

Na titulní stránce: Hliněná figurka z pohanského obětiště
v Mikulčicích.

Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

Staroslovanské železářské pece v Žerotíně.

K. Ludikowský

Na nalezišti, které se rozkládá v trati zvané "Céповý rybník" upozornil dr. J. Skutil; místní rolník V. Škoda se sbíral zde velké množství keramiky a železné strusky. V místech největšího výskytu, v hloubce 0,5 m, pod vrstvou tmavohnědé ornice byly odkryty ve slínovitém podloží 2 železářské pícky. Prvá z nich měla kruhovitý tvar o $\varnothing$ cca 0,8 m a zahlubovala se mísovitě do slínovitého podloží. Obsahovala železnou strusku, značně prostoupenou dřevěnými uhlíky, úlomky do červena vypálené spraše, ploché nebo prohnuté kameny, jejichž duté části obsahovaly příškvary železné strusky, jednu celou a dvě dyzny ve zlomcích; části čtvrté dyzny se nacházely v okolí pícky. Ve vzdálenosti 4,3 m od pece č. I byly rozptýleny části druhé pícky. V podstatě se jednalo o obdobný systém: zlomky kamenů s příškvary železné strusky, struska s dřevěnými uhlíky, dvě neúplné dyzny ve zlomcích atd. Části, které by nasvědčovaly na vyšší stavbu pícek odkryty nebyly.

Narušení tvaru i obsahu je nutno odvoditi od značné rozbahnělosti terénu, neboť pece se nacházely v nížině, kde byl později ve středověku zbudován a po desítky let udržován rozsáhlý rybník. Podle hojného výskytu strusky lze předpokládat, že pásmo železářských pecí se rozprostírá po celém svahu uvedeného rybníka. Keramika nalezená v těsné blízkosti obou pícek umožňuje datování objektů do IX. st. Zlomky jsou zhotoveny z hlíny s příměsí jemné písku a svoru, hrubého písku, tuhy a p., zdobené vlnovkami, vodorovnými rýhami a p.

Celou tuto oblast možno označit jako železářskou základnu; železářské pece známe odtud z želechovic 1), Papůvky, Dolní Sukolomi, k nim přistupují nově objevené v Žerotíně a Dlouhé Vsi, kde byly v době výzkumu v Žerotíně zamapovány 3 částečně narušené železářské pece. Jejich výzkum byl však neproveditelný vzhledem k dokončené podzimní setbě. Všechny uvedené pece náležejí do slovanského období; železářské tradice v tomto kraji zasahují však až do starší doby železné (Brničko u Uničova 2). Výskyt laténské keramiky v oblasti výskytu železné strusky v Žerotíně byl vlastním podnětem k objevu těchto pecí a nelze vyloučit možnost, že budoucí výzkumy zde odkryjí i železářské pece laténské.

P o z n á m k y :

- 1) R. Pleiner, Základy slovanského železářského hutnictví v Českých zemích, 208 a d., Výroba železa ve slovanské huti u Želechovic na Uničovsku, Rozpravy ČSAV 65, řada SV 6/1955 39.
- 2) K. Schirmeisen, Vorgeschichtlich Siedlungen bei Pirnik nächst Mähr. Neustadt, V.d.N.V.Brünn 71/1940, 124 a d.

Altslawische Eisenschmelzöfen in Žerotín, Bez. Šternberk.
In der Flur "Čépový rybník" wurden in einer Tiefe von 0,5 m unter dem Terrainniveau zwei kleinere Eisenschmelzöfen abgedeckt. Der erste von diesen hatte einen kreisartigen Grundriss im Ø von 0,8 m und war schüsselförmig in eine Mergelunterlage eingetieft. Er beinhaltete Eisenschlacke mit Holzkohle durchmengt, Bruchstücke rotgebrannten Lehmewurfes, flache oder durchbogene Steine, in deren hohlen Teilen sich angebrante Eisenschlacke befand, eine ganze und Bruchstücke zweier Düsen. Reste des weiteren Ofens befanden sich in einer Entfernung von 4,3 m.

Die Zerstörung der Form und des Inhaltes dürfte auf das bedeutend versumpfte Terrain zurückzuführen sein, da sich die Öfen in der Tiefebene befanden, wo später im Mittelalter ein ausgedehnter Teich angelegt wurde. Nach dem häufigen Vorkommen von Schlacke kann man annehmen, dass sich über den ganzen Hang des angeführten Teiches ein Gürtel von Eisenschmelzöfen erstreckte. Die in nächster Nähe der Öfen gefundene Keramik erlaubt uns eine Datierung in die IX. Jahrhunderts. Das ganze Gebiet kann man jedoch als Eisenerzeugungsbasis betrachten, da wir bereits Eisenschmelzöfen aus Želechovice, Papůvky, Dolní Sukolom, Žerotín, Dlouhá Ves usw. kennen.